

Tehdasnainen

Kirj. Kalle Rissanen.

Hän menee aamulla työhön. Hän palaa illalla. Hän on kuin tylsä saha, joka vinkuu pölkkyssä edestakasin.

Hän huvittelee sunnuntaisin. Hän pesee naamansa 10 pennin hajusaippualla ja remahtelee. Hänelä on henttu, kengitys-seppä, joka hajuaa hiillelle ja palaneelle kaviolle.

Hän menee arki-iltana järvenrannalle, istuu, tulee takaisin huoneeseensa ja nukkuu. Aamulla menee hän työhön. Pää raskaana ja tyhjin silmin. Huomenta. Syö hieman, juo hieman, menee sitte illalla kotiinsa jaloissa uudet kalossit. Se on samanlaista jatkumattomasti. Elämän lait ovat joskus niin mutkattomat.

Hänestä ei voi sanoa totuutta, olematta hävytön ja raaka, eikä tosiasiata olematta lurjus. Hän ei ole rakkaus-surun murtama, vesistelevä, kansallinen Aino, eikä epäkansallinen Venus tai George Sand, hän on paljo todellisempi. Hän ei ole Maria Magdaleena, sillä hänellä on paremmat aivot; hän ei ole Fredrika Bremer, joka kärräilee siveyttä vinkuvassa rullatuolisassa. Hänestä ei ole sanottu totuutta, sillä hän ei ole sitä itse sanonut. Hän on enemmän kuin näyttää olevan. Mikään filosofia ei voi häntä määritellä: hän on aivan liian syrjässä. Tehdas on tehnyt hänestä uuden ihmisen, uuden rodun luojan, uuden filosofian. Raha onki hänet lieden lämpimästä — ja siksi hän on kummallinen. Hän tuntee teollisuuden, sen, miten syntyy kangas, miten paperi, miten lyijy putoo sulattimesta, muuttuu herrojen hauliksi ja kuinka ihana malja syntyy lasitehtaassa; hän tie-

tää tämän, sillä hän on alaluokan nainen; yläluokan nainen ei tunne muuta kuin — silkkikumiteollisuuden ja kalanrakot, — ja on sitten hieno ja raudoitettu kuin potkukelkka, mutta alaluokan nainen tietää enemmän, hän tuntee yläluokan naisen ja vihaa häntä.

Syyskuun iltana kävelee hän seppänsä kera ja seppä puhuu hevosista ja hajuaa hevoselle, sitten he menevät puistoon, syrjäpenkille ja suutelevat toisistansa keuhkotaudin siemeniä.

Sitten he eroavat illalla — mieltä painaa raudan raskas elämän ankarus.

*

Tässä minä istun ja koetan kirjoittaa totuutta tämän päivän naisesta, mutta minä en onnistu ja tästä tulee runo. Mieltäni painavat suuret surut ja eloisuus ja leikki eivät tule poistamaan ikävää rauhaa. Ah, jospa tietäisitte, kuinka usein ajattelen sitä, joka asuu ruumiissamme, kuolemaa — kuinka helppo olisikaan nyt muuttua pelon lannaksi, johon uuras maamies kylväisi siemenen, noukkisi kypsän viljan ja maiskuttaisi suutaan uutispuuron ääressä. Enköhän siten parhaiten hyödyttäisi ihmissukua, mäihänä möhkäleenä pellolla?

Viereisessä huoneessa kävelee ja askartelee hän, tehtaannainen. Hän keittää illaksi perunoita, ja huonoa kahvia ja sitten tulee myös kengitys-seppä, tuoksuen tammalle. En minä usko, että he rakastavat toisiansa. Kuinka se olisi mahdollista? Kuinka sitä voi rakastaa, kun luonto ei ole antanut muuta kuin suvunjatkamisvietin? Vihata voi, sillä se on puhtaasti elämelli-

nen tunne, ja sitäpaitsi löytyyhän niin paljon lurjuksia. Jos on rakkautta, niin miksi se täytyy esiintyä meissä eläimenä. (Tällaista viisastelua voisin jatkaa tuntimäärin, huomaamatta, kuinka ikävää se on).

Tässä minä nyt olen ja koetan hienonnella proosaani lisäämällä hieman runoutta.

*

He viereisessä huoneessa juovat kahvia, sillä sikuri lemuu tänne minunkin puolelleni. Tiedän että vallan pian lyövät huonekalun-nimellisensä ja keuhkotautinsa yhteen, menevät nimittäin avioon keskenään. Mitäpä se minuun kuulune? Ihmiset tavallisesti menevät naimisiin ja tulevat sitten järkiinsä. Sitten he kuolevat, eikä minulla ole siihen mitään lisätävää.

Mutta seinän takana on hieroutunut pieni nykyaikainen riita. Uusi nainen sanoo:

— Ei ole sikuria kahvissa.

— On tässä.

— Ei siinä ole sikuria ... kahvissa.

— Tuntuu siinä sitä olevan ... kahvissa, ystäväni.

Niin he riitelevät, sillä he menevät pian naimisiin.

Ja kun hieman riitelee, ei huomaakaan kuinka pian illan tummat tunnit kuluvat.

*

Nyt on syksyn kirkas pontapäivä. Ihmiset kävelevät ulkona, harjatuin kengin ja tyhjin päin.

Nämä sunnuntait eivät ole hauskoja. En pidä sunnuntaista, sillä täällä tehdaspesässä ovat ihmiset silloin liikkeellä näyttelemässä aviosiiippojaan. Myös kulkee kaduilla tyhmiä neitsyitä, vilkumassa ylkäänsä. Viisaita on niin harvassa, ettei niitä erota.

Eilen oli seinän takana häät, ja tänään oli jo kahvissa sikuria, ystäväni. Sitten menivät he ulos ja tulivat takasin, tuoden tullessaan joukon sukulaisia syleksimään permannolle. Mutta maanantai aamuna menivät he työhön molemmat ja rykivät minutkin ylös.

*

Köyhän naisen kärsimykset alkavat siitä, mihin rikkaan loppuvat, nimittäin mennessä avioliittoon. Rikas nainen keinottelee avioliittoa mutta köyhältä puuttuu siihen tilaisuus. Mutta mitä varten hän menee naimisiin, rakkaudestako? Pyh!

Naapurini on ihmeellinen nainen.

Hän nousee aamulla kello 5. Hän menee työhön kello 6 ja palaa illalla, oltuaan kotoaan poissa 12 tuntia. Sellaiseen ei kykenisi Maria Magdaleena. Illalla paikkaa hän seppänsä housut, ja puhdistaa huoneen ja sepän, ja sitten hän vielä ehtii olla miellyttävä. Elämän traagillisuus, josta runoilijat pauhaavat, ei tunnu painavan häntä, sillä hän on traagillisempi kuin elämä.

Kauneus katoa kuin tuhka tuuleen.

Hän on synnyttänyt esikoisensa ja rumentunut. Siivoojamuija sanoo tänä aamuna, että nuori äiti on kovin rasittunut, mutta siivoojamuija on itse tukeva ihminen, jollaista ei enää synny. Rotu on kuollut sukupuuttoon. Seppä on ostanut pullon viinaa ja juonut itsensä pieneen pöhnään asian johdosta. Niinkuin minunkin miesvainajani, lopetti muija ja toi eteeni löytämänsä ylistetyn kauluksen napin.

Käväsin katsomassa synnyttäjää. Mikähän minut riivasi vielä kukkia viemään. Kenties syystä, kun olen oppinut ja hieno.

— Asettakaa kukat tuonne pöy-

dälle — voi helpommin heittää ne sitten ulos . . . kun lakastuvat, sanoi nuori äiti.

Sitten minulle näytettiin vaate-tukon sisältä nenää ja minä olin ihastunut.

Parin viikon kuluttua näin ihmeen: hän meni työhön ja hänellä alkoi nyt vielä suurempi urakka: täytyi viedä lapsi ensin aamulla hoidettavaksi — siis noustava vielä aikaisemmin ylös. Hänellä on vielä tuhannen velvollisuutta ja hän täyttää ne kaikki.

Hänen elämänsä juoksee kuin hiljainen puro.

*

Mitä nainen on tänään, sitä hän ei ole enää ensi torstaina. Hän on muuttuvaisuuden lakien alainen, — ei kehityksen niin paljon. Muuttuminen ei ole kehitystä.

Hän seinän takana on ruma ja halistunut kuin palttina. Hän tietää sen itsekin ja tuntuu kuin nauttisi hän kurtuistaan ja ajan sormen kosketuksista. Tukka on kampaamaton — eikä hän ole enää miellyttävä tai naisellinen. Tuntuu kuin sanoisi hän:

“Luusopan keittäminen on vienyt minulta henkeyyden. Kun tahdon ajatella ja viisastua, saataan käteeni paikattavat housut. Minun musiikkini soi päivisin las-

tenhoitokodissa vieraille korville. En kampa hiuksiani enkä sido uumia, sillä seppä ei ole oppinut sitä kaipaamaan. Kaikesta huolimatta olen siveellisesti kunnioitettava nainen ja kun kuolen, olen samalla täyttänyt velvollisuuteni. Mitä muuta voisinkaan? Yhteiskunta on sellainen kuin se on; sillä on liian paljon runoilijoita. Minusta kirjoittavat miehet yhteiskunnallisen runon — heti kun olen ymmärtänyt kuolla. Nyt minä paikkailen mieheni housuja, jotka tuoksuvat tammalle. Miehet tuoksuvat aina eläimelle”.

Olen kuvitellut hänen ajattelevan näin. Hän ei ajattele ääneen.

Kukaan ei ole sanonut tämän päivän naisesta totuutta. Eikä mies sitä osaa sanoa. Michellä on — tärkeämpiä tehtäviä.

Nainen on enkelimäinen eläin. Mies on vaistomainen eläin. Eläin on kauneinta mitä ihmisessä saattaa olla. Nainen on huonoa musiikkia, mutta miehellä on huono korva. Musiikki paranee ainoastaan arvostelusta. Sittenkin minä olen aina valehdellut puhuessani naisesta. Me miehet valehtelemme usein. Nainen valehtelee aina — puhuessaan tottakin. Siksi pä onkin hänen totuutensa kummallinen. Koska hän sen sanonee?

Silloin tulisi miehistäkin miehiä.

